

HATÁRSZÉLI

POLITIKAI HETILAP

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL 7 ÓRAKOR.

Felolvas szerkesztő:
MAGYAR BALINT

Szerkesztőség: Rákóczi-ucca 3. sz. Kiadóhivatal: Teleky-ucca 5. sz.

ELŐFIZETÉSI ÁR

helyben házhoz szállítva, vidékre postán küldve:
Egész évre 36 K | Negyedévre 9 K
Félévre 18 K | Egyes szám 80 F.
Külföldi előfizetéseknél a postabér megértését kérjük.

Külföldiek díjazásban szerelik. — Gyűjtőterületük.

A születési és házassági díjak előre fizetendők.

TELEFON SZ: 27.

UJSÁG

SZILÁNKOK.

KENYERET IGÉRTEK a tavasszal lezajlott képviselőválasztásokat megelőző agitációs gyűléseken a különböző pártok szónokai. Az egyik párt szónoka úgy a maga, mint párta nevében többet, mint a másik. A kenyérgérető pártok képviselőit meg is választották képviselőnek. A legtöbbet ígérő a több mint félucrat pártból alakult koalíciós kormány tagja is lett. Négy hónapi uralom után a kenyérgéretők kormánya lemondott s átadta helyét egy kormánynak, melynek egyetlen tagja sem képviselő, tehát nem kenyérgérető. Mit remélhetünk egy olyan kormánytól, amelyik még csak nem is ígért kenyéret? Van a dologban egy kis tragikomikum. A kenyérgérető kormány tagjai maguk is kenyéresők lettek.

A HATÓSÁG a régi dicsőséggel egyetemben mindig készik valahol az éji homályban. Utcai verekedések, batesetek színhelyére a rendőr, már mint szanitéz érkezik. Mire a rendőr megérkezik, a rend már minden esetben helyreállt. Ugy kell a rendőrnök magának egy kis zavart csinálni. A listadag rendszerint a tizenkettedik percben érkezik, a tisztviselő gyorssegély még később. De még soha semmivel nem késelt el hatóság úgy, mint az ideai befőzésre szánt cukorral. Akik nyár elejére várták a befőzési cukrot, azok kellemetlenül, de akik novemberre várták, azok annál kellemesebben csúdlódtak. Ez, kérem, a modernizálódás első biztos jele. A hatóság szakít az eddigi hagyományokkal, az időhöz kötöttséggel. Nem nézi, nyár van-e vagy tél, van-e gyümölcs, vagy nincs. Kedvesen, ötletszerűen, kissé szeszélyesen akkor részesít bizonyos jótéményekben, mikor eszébe jut. Olyan ez, mint mikor valaki újévkor kellemes husvétii ünnepeket kíván, nyáron vesz korsorolyát és télen pepita-nadrágot. Vagy a haldozóknak kíván hosszú életet. Vannak ugyan néhányan, akik azt kérdik, hogy mi a maodt főzzenek be? Cseresznyét, diót, körtét, almahaját, barackot, mikor ezeknek már legfőképpen a magja van még meg. De nem is ezeknek a befőzésére utal ki a hatóság cukrot, hanem az őszi gyümölcsökre. Hogy melyek ezek az őszi gyümölcsök? Hát a sütőtök, a papsajt, a kököny, a vadgesztenye, a kukoricacsutka! Ezeket kell most befőzni, mert csakis ezeket lehet már befőzni.

A MUNKANÉLKÜLIEK négygyűléseket rendeznek, erélyes hangú fölívást intéznek a hatóságokhoz, nyílt levelet küldenek a kormányzóhoz, küldöttséget menesztenek Masarykhoz. A gyárak üzembelnyezését, az építkezés azonnali megkezdését, szóval munkalehetőség teremtését követelik a munkanélküliek, vagy ezeknek nevében az ő boldogításukat ígérő pártok. A sok felhívás eredményeképpen néhány vállalkozószellemű egyén vagy vállalat munkát adott néhány munkásüregtőnek. Ezek vállalták, markirozták is a szorgos munkát, de csak néhány napig. Akkor azután letették a szerszámot s kijelentették, hogy a nagy drágaság miatt a kialakított munkabér mellett nem folytatják tovább a munkát. A bérek emelése jogos és érthető. Elvégre tisztességes megélhetéshez mindenkinek joga van. Itt csupán az eljárásban van a hiba. A munkát bizonyos összegért elvállalták s miután elálltak, tehát a bért elégnék is találták. És elégnék kellett hogy találják, mert a munkát megkezdték. Mihelyt nem találták elégnék, a munkát beszüntették. Kevés pénzért nem dolgoznak. A munkát beszüntetik. Sztrájkolnak. Eddig a tény. Ugy egy,

mint ezer más esetben. S ha ez a tény, úgy ez nagyon szomorú. Szomorú a dologban az, hogy a munkát beszüntették. Még szomorubb: hogy egy, vagy két hét, szóval rövid időn belül szüntették be. Ezeknél hatványozottan szomorubb az ok, amiért sztrájkolnak. Hogy miért sztrájkolnak? Keveslik a bért a drágasághoz viszonyítva. Két héten belül tehát mindennek fölment az ára. És pedten annyira, hogy a két hét előtti bérből, mely viszonyítva volt az akkori árakhoz, ma, két hét múlva nem lehet megélni! Fontos megjegyezni való, hogy ez a hírtelen drágaság csak nálunk állt elő, mert Kassán minden maradt a régiben, a kömüvesek is 6 K 60 f-ért dolgoznak óránként. Tehát csak nálunk drágult meg az élet, ez a legeslegszomorubb. Ez az, ami nem igaz ebben az egész igaz cikkben. Igaz ugyan, hogy az árak emelkednek, de nem kéthetenként; de ha igen, akkor sem oly mértékben, mint az eredeti és a követelt bér közötti különbség, sőt ha még ez is igaz, nem lehet igaz, hogy csak Ungváron és csak a kömüves-vásárlóknak drágul.

A KIS-ANTANT ezekből állana: Jugoszlávia, Románia, Csehszlovákia, Görögország, Lengyelország. Ezt ugyan mi csak úgy gondoljuk, nem tudjuk biztosan. Gondoljuk pedig onnan, mert a Jonescu Aixben kijelentette volna, hogy a Kis-antant tervében öt győztes nemzetről van szó. Hiába kötekedik a La Action Francaise egy erről író száma: a győztes nemzetek csak ezek lehetnek. Oh igen! Szerbia és Románia olyan „hősiesen” viselkedtek, hogy minden hősiességük dacára is elég korán harcon kívüli állományba kellett őket helyezni annak idején. Lengyelország csak 1918-ban jött létre, tehát ő is alaposan kivette részét a dicső győzelemből, hogy egyebekről ne is szóljunk. Ha a Kis-antantot a győztes nemzetek alkotják, akkor valóban nem lehetnek azok más államok, mint a fentnevezettek, mert azok lettek a legnagyobb hősök — a háboru után.

FÜTHETŐ KLOZETET követel Pešek tanügyi referens a felállítandó munkácsi r. kath. magyar fuiskolától; ettől teszi függőé, hogy megadja-e a kormányzósg az iskola felállítására az engedélyt, ettől teszi függőé, hogy fognak-e a munkácsi magyar gyermekek bécét, imádsgot és verseket tanulni, hogy elsajátíthatják-e a számtan és a földrajz tudományát stb. Ha nem lesz fűthető klozet, nem lesz magyar iskola. Hát gondoljon, aki mit gondol, hanem ez már nem is kákcánsomókeresés.

Dobruszkai, nagykaposi és egyéb magyarok! Hallottátok-e, hogy a tótok és a ruszinok gyerekei már mind fűthető klozetba járnak? Csak a ti gyermekeitek olyan szerencsétlenek, hogy hideg, nagyon is hideg klozetban kellett idáig olykor hűsölniök, de Pešek referens ur olyan jó, hogy mindenre gondol és ezután be fog fűtetni a magyaroknak is, sőt elsősorban nekik.

— Mit kíván Ruszinszko népe? — kérdi a „Munkács” és így felel: 1. Mindennapi kenyéret. 2. A Z. O. U. megszüntetését és a romániai határ megnyitását a szabad kereskedelem számára. 3. A két pénz azonnali becsérletét. 4. A lakásügyi demokratikus kezelést, hogy jó és egészséges lakás ne csak a hivataloknak jusson. 5. Szabad agitációt a szojmi választások kapcsán is. 6. Adják vissza iskoláinkat. 7. Szüntessék meg a hivatalnokok sovinizmusát. A hivatalnok dolgozzék, ne politizáljon. 8. Egészséges vasuti tarifát. 9. Helyezték vissza állásukba tisztviselőinket. 10. A hivatalok magyar és ruszin tisztviselőket kérünk. Ezt kívánja Ruszinszko népe. Amíg ez meg nem lesz — írja a „Munkács” — addig itt nem lesz béke, mert nem lesz megelégedettség.

Tatareszkek országai.

Arról van szó, hogy meg akarják-e tartani a győző antant és kapcsolt részei a békeszerződés vonatkozó szakaszait és cikkelyeit? Arról van szó, hogy a nemzeti önrendelkezés, a magántulajdon, a sajtó- és vallásszabadság és a többi eszme, amiket a békeokmány papírjára írtak, valóságáá lesznek, vagy pedig csak írott malasztok maradnak?

Az előbbi szeretnők, sürgetjük, talán a győző antant és kapcsolt részei kormányainak is ez az intenciója, sajnos, azonban az eddigiekből azt kell megállapítanunk, hogy kis kaliberű zempléni zsupánok, az íres iskolai referensek, a demagogia által felkeveredett emberek tulzó ügybuzgalma, vagy a jaszmöchelemek a megengedett határokon tulcsapott sovinizmusa, végül egyes „nem adok, de veszek” elv alapján működő megváltóknak igazságossága lehetlenné tesz minden törvénybeteljesedést, a békeszerződés törvényeit is, illuzórikussá tesz minden, az antant szerződésében biztosított esetleges jókamaratot is. — Erdélyben a Tatareszkek, a Maniuk, Jugoszláviában a Ceremov-féle szörnyetegek, nálunk a fent jellemzettek azok, akik miatt nincsen béke és nem lehet nyugalom.

Erdélyben mindent elvettek az oláhok a magyarságtól és a németektől és az elvett szellemi és anyagi javak helyett belső égező szegénypirt, melberugást, süivőt korbacésozt és akasztófat adnak.

A Bécska szivének Temesvárnak utcáit vért-patak öntözi. Az ott maradt magyarság torka bosszura hív, mert áldást nem kérhet, ezért kötéllal szorítják és dagaszják halottra. A magyar lapokat a sajtószabadság nagyobb dicsőségére sorba betiltják; a még érvényben lévő magyar nyelvtörvényt nemcsak a magyarság, hanem a németésg hátrányára is semmibe veszik. A békeszerződés 61. és 63. cikkelyeit az egy éven belüli és tetszés szerinti állampolgári jog megválasztásáról kijátszották, megszegték, hogy minél több magyart utasíthassanak ki Erdélyből és tehessenek lelkeik és testileg tönkre.

Nálunk is sok mindenről lehetne szó, de hiábavaló volna meg is kísérelni a panaszok megírását? Mi megírniök, de úgy sem olvasná senki, mint ahogy eddig is megirtuk és hiába írtuk.

Főképp az iskola-ügynek, vagyis a békeszerződés első szakaszának itteni kezelése, ha jogosan lehetett ezidég is a nyilvános kritika tárgya, akkor még inkább jogos ma, midőn látunk kell, hogy a magyarságnak minden fáradozása a magyar felsőbb, közép és elemi iskolák felállítására iránt kárba veszett és nevétségessé váltott. Kassán a premontréiekké költöttek bele és ezen a címen nem adják meg a rk. hitközségnek a magyar gimnázium megnyitására való jogot. Komáromban elvették a bencésék birtokeit, azután magángimnáziummá degradálták a híres intézetet, hogy ne legyen képes fertantani magát. Ungváron, a mi városunkban bujik ki legjobban a szög a zsákból akkor, amikor a kormányzósg megadja a nagy kegyet egy kath. magyar gimnázium felállítására, de alantás közgei elköpaktodott és a hitközség memorandumum által kellő értéktelenségükre leszállított kifogásai miatt az iskola a valóságban még ma sem nyíltott meg.

A békeokmány itt is békeokmány, de a végrehajtás itt is végre nem hajtás, csak annak látszata. A románoknak a 61.-ik és 63.-ik cikk nem tetszik, az ellen állítják fel a Tatareszkek, nálunk főképpen a 8.

és 9. cikkelyek nem szimpatikusak a csehszlovák államnak, tehát az ellen való munkálkodással hiszik egyesek, hogy érdemeket gyűjthetnek maguknak az állam élnöke és egyéb vezetői előtt. Mi csak azt mondjuk: amíg nem lesz a törvények végrehajtásában, így a békeokmány paragrafusainak végrehajtásában is részrehajthatlan, hátsó gondolatok nélküli, becsületos szándék és férfias, kitartó erő, addig nincsen egy Jugoszlávia, nincs egy Románia,

azonnal dolgozunk Prágában. Sejtettük, de nem szözlünk, vártuk, hogy mi lesz. Most már látjuk és még jobban, még erősebben, még ígéretekkel teljesebben helyezük kilátásba, amit fentebb mondtunk úgy.

Nevek, dolgok.

Adyról írunk a pesti lapok: költő volt-e, politikus volt-e, magyar volt-e? Megállapításuk, hogy szavai magyarok voltak, a dalai művészi lehetnek, a gondolkozása új gondolkodás volt, de Ady maga, az Ady lelke nem volt magyar lélek. A *szóvirág* ugyan magyar volt, de ő kitépett a hazai rögéből, a nyugati szélnek dobta oda s az internacionalizmus, levegőjében kovályogtatta azt. Jászi az ő költeményét írta oda mottóval az elé a könyv elé, amelyben szétkínálta Magyarország fődét. A Károlyi forradalom kitérősekor (hálából azokért a politikai költeményekért, melyeket a nemzetköziség dícsőítésére írt, tehát hálából Magyarország temetési énekeiért), benne a sirba készülöben ünnepelték a forradalom költőjét. A kommunista tanítók az ő költeményeit tanulatták a diákokkal, az agitátorok az ő verseit szüvitették a vörösré mázolt hordok teteléről. Ady sem egy hosszú élet nem rehabilitálható volna soha, sem halála nem rehabilitálhatja annyira, hogy elfelejtjük egy ország halálát, melyet ő amint nem érzett a veszedelmek, éppen úgy nem tudott volna érezni a szenvedések öröbain sem. Ady, a magyar Ady, ha élne, — szörnyű kimondani — de most is a bécsi magyaroknak írta és Gábor Andoréknak adna kéziratát.

„*Öntudatos zsidók*” aláírással adták ki a magyarországi zsidók azt a nyomtatott írásműfélé, amelyben a numerus clausus ellen nyáladoznak. Hogy a numerus clausus az egyetemen a zsidó ifjak, zárt számárnyát jelenti, azt már mindenki tudja, de hogy a levél aláírói ilyen jól belejötték a névváltoztatásba, azt az itteni emberek közül nem tudja még mindenki. Pedig hát úgy van, hogy akik régebben *szabadgondolkodó magyarok*, aztán *radikális honfitelők*, végül a Kunkormány idején *öntudatos proletárok* voltak; legujobban valami csudálatos átalakulással *öntudatos zsidókká* vedlettek. Rövid egy-két esztendő alatt ez tehát a *negyedik átalakulás nevéik*, amely a gyakorlatban így módon fog jelentkezni: A magyar színház igazgatója, Vajda László úr ismét visszavetési a Móric nevet; Wertheimer Emilből megint Chajem lesz; Sebestyén Gézából kiharad a Géza és ugyancsak megmarad a Mór, Bródy Istvánból kiharad az István s visszajön Efraim. A Bárdos Arthurok ismét zsidóságot lesznek, a Riebnerek Miksák s a keletiek ismét Arthurok, de Salamonok. Hogy megjedd-e valaki Magyarországon az „öntudatosan” kilépők nagy hadseregétől, nem tudjuk, de hogy Palesztinában nagy szükség volna néhány ilyen öntudatos hadfira, annyi bizonyos. Az arabok még nem értenek a politikához, oda még elvándorolhatnak, ott egy néhány elszánt „öntudatos” nagy csodát tehetne; beállítana, mint *öntudatos zsidó*, folytatná mint *szabadgondolkodó arab*, lenne később *radikális honfitelő*, legvégül pedig öntudatos arab *proletárrá* lenne és megmenetne ott is a világot! Azok a neveltek, kultúra nélküli arabusok nagyon várhatják őket és talán még jóideig hiánynak nekik, de Magyarországon már mindenki tudja, hogy szabadgondolkodó, radikális, proletár, meg öntudatos zsidó: az — mind egyre megy, s ez ott már neki legyen mondván, — nem veszedelmes. A zsidókból Magyarországon csak azt becsülik már, aki nem mondja magát „radikális”, „szabadkőműves”, „öntudatos” független *magyarnak*, nem mondja magát öntudatos zsidónak sem, csak egyszerűen zsidónak, mert annak született, de nem dolgozik az ország népét jelentő magyarság ellen sem, mert azok között született és él, hogy pe ig nem dolgozik ellenünk, azt nem megkülönböztetett kifejezésekkel és márló-holnapra cseréltetett *nevekké* fejezi ki, hanem annak az erkölcsi törvénynek ki nem jászásával, hogy amit nem kívánsz magadnak, ne tedd embertársadnak, a magyarnak sem! A neveknek kedveznek ugyan még ma is a konjunkturák, — de nem minden országban, csak győztes országában. Igaz, hogy ott nagyszerűen kedveznek!

*
Székesfehérvár érdemes püspöke sok mindendről nevezetes, de kevesen tudják, hogy egyszerű, szinte askéta életű főpásztor.

Kevés helyen dühöngött a csöcselékzsarnokság úgy, mint az ő székvárosában. Már Károlyi bambasága idejében is. Sajnos, e csöcselékkel megévedt vörös tanítók, ügyvédek, megköttyösödött intellektuelek vezették.

A proletárdiktatura kezdetén, 1919, áprilisában megjelent a püspöki aulában dr. Steiner Jakab ügyvéd vezetése alatt a helyi direktórium küldöttsége és elmesélte Prohászknak, hogy ime már most eljött az új Messiás és Marx evangélista írásai szerint meg az új ritus. Ennélfogva:

— Sajnáljuk, de püspök elvtársnak a direktórium csak két szobát engedélyezhet lakásul.

A püspök elvtárs ajkai körül finom szárkészítük mosoly jelent meg és így válaszolt:

— Nagyon köszönöm megisztelő fáradságukat és küldöiknek atyai gondoskodását, de békézségükkel igazán nem élhetek. Én eddig csak egy szobában laktam és az innét túl is elég lesz nekem.

A vörös bölcsek összenéztek, makogtak valamit, a brókákat köszörülték és elkövetkeztek a palotából.

Az igazi „ellátatlanok”.

Az igazi „ellátatlanok” nem ti vagytok, fővárosi polgárok és munkások, bárha senki sem tagadja, ti sem dúsulhattok a földi „életmi” javakban. Mert ti már csak számotok súlyával, lapjaitok hangjával, felvonulásaitok zugásával és dübörgésével, de igen sokan ügyességetekkel, utánaírástokkal mégis csak ki tudtok magatokat vinni mindig egy keveset, legalább a fejadagot és ha valami baj áll elő, felszólamlástokra előbb-utóbb azt is megszűntetik. Az igazi ellátatlan az a tarackózi járásbeli, királymezei vagy németokráti szegény „nem szerződött” kincstári erd munkás, aki sem fejadagot nem kap, sem ügyeskedéssel semmit nem szerezhet, mert ott krumplin kívül egyéb nem terem, sem üsüsgya, sem szakszervezet, sem pártja, sem élnöke nincs, aki érdekében követelőleg lépne fel, még az éjszaka sem pártfogolja, még csak csempészettel sem szerezhet magának valamit: honnan szerezhetne, talán a hegyek ormairól?

A havasokban, a Kárpátokban, a tarackózi járásnak főképpen u. n. német falvaiban, telepítvényeiben csupa erdőmunkás lakik. Ezeknek egy része szerződésben van a kincstárral (szerződöttek), másik része csak alkalomadtán áll munkába, mert a sok jelenlétes miatt vagy mások miatt nem vették fel, vagy nem állhatott be szerződött munkásnak. Az utóbbiak vannak többen és bár az előbbieknél nincsen valami rózsás állapotuk, de azok mégis vásárolhatnak legalább kukoricát a kincstártól, fejtenk egy kilót egy hétre. Ezek ebből a kukoricából sütnék kenyeret, ebből sütnék kevés pogácsát és ezen élnek, amióta ezek az állapotok tartanak. A szerződés nélküli munkások még ehhez a *ku/oricidhoz* sem juthatnak hozzá. Azoknak nincs egyéb táplálékuk, mint a krumpli és némelyiknek egy kevés tej. amit a sovány riska termel. Szörnyű el is képzelnék ezek helyzetét. Hihetetlen dolgokat irhatnánk, de nincs kedvünk a cenzurának törlésre alkalmakat adni. Amit pedig ilyenformán megtudunk, azt a leggyórral forrásból tudtuk meg. Csütörtökön itt járt arról a vidékről egy kisebb küldöttség a ZOU. igazgatóját, Holláček urat keresték és neki panaszkodtak el, hogy bár ők is „ellátatlanok”, (de még mennyire!) nekik nem utalják ki a fejadagot sem. Hiába mennek Tarackózra, ott a főszolgabírórság nem tud róla, hogy számukra érkeztet volna valami.

Holláček ur tudni véli, hogy innen már elment az ő számukra is a gabona — de hát akkor hol lehet?... És jól fognak-e ezek az emberek lakni abból, amit innen elküldenek, de hozzájuk el nem jut?

Felszólamuk e szerencsétlen emberek érdekében és kérjük az illetékes köröket, hogy segítsenek, ha nem az igazság, hát a könyörtelne nevében segítsenek és ne hagyják elpusztulni ezeknek a német községeknek igazán értékes, józan, becsületos és szorgalmas népét!

— Nemzetközi törvényszék lesz Hagában. Az „United Press” közli, hogy Root volt külügyi államtitkár, aki most tér vissza európai utjáról Amerikába, magával hozza a nemzetközi döntőbírórság kidolgozott rendelkezéseit. Hatvan két fejezetből áll a tervezet, amely valamennyi állam nemzetközi jogszáival és államférfiával folytatott tanácskozások alapján jött létre. A tervezet szerint a döntőbírórság 11 bíróból és hat szavazóbíróból fog állani. Ezeket kilenc évre választják és a bírák újból választhatók. A bírák csak kollégáink többségi szavazata alapján mozdíthatók el. A döntőbírórság a nemzetközi szerződések megsértése, nemzetközi törvények kidolgozása és a nemzetközi kötelezettségek megszegése esetén ítélkezik, a büntetéseket kiszabja és ítéleteit nem lehet megfellebbezni. A tervezet szerint a nemzetközi törvényszék székhelye Hága lesz és minden évben július 15-én tartozik a nemzetközi törvényszék ülésszüneti.

Az ungvári magyar gimnázium ügye

e sorok írásának pillanatában a következőképpen áll: A rk. egyháztanács a kormányzati írásbeli engedélyének birtokában van és miután teljesítette a megnyitáshoz előírt összes feltételeket, minden nap várja, hogy a kormányzóság a tanulók beiratkozására való felhívást engedélyezni fogja. A kormányzóság azonban — úgy látszik — azoknak befolyása alá került, akik a magyar gimnáziumot ebben a városban lehetetlenné akarják tenni. Hogy kik azok, helyesebben: ki az, — úgy gondoljuk, mindenki tudja már. Pešek tanügyi referens az, aki a rk. egyháztanácsnak az iskola elhelyezésére vonatkozó tervét mindenféle nevelés és kicsinyes okok alapján nyilván csak azért kifogásolja, hogy ezzel a magyar gimnázium megnyitását lehetetlenné tegye. (Ő ért a kifogásokhoz Munkácson addig nem engedélyezi a magyar elemi, míg nincsen az iskolának fűthető közétije).

A napilapok részletesen közölték az ungvári magyar gimnáziumnál felhozott kicsinyes és gyanús kifogásokat, valamint az egyháztanácsnak azok ellensúlyozására a vicekormányzóhoz beterjesztett memorandumát is. Mi nem részletezzük, csak megállapítjuk,

és a legszomorúbb az, hogy ezt eddig csak kisebb Tatareszkuk csinálták, akik nagy szolgálatot vétek ezzel csinálni az államnak. de most már a kisebb Tatareszkuknak mintha a nagyobbak is felülhúrnak már és mintha egészen az a jelenet játszódnaék le, mint mikor a kis babák módjára a nagyobbak is selypítve és kényes-kényesen próbálnak mozogni és beszélni.

Pešek referens olyan valamit mondott, hogy az úgy döntés véget a miniszteriumba kerül. Ezzel tényleg akarta készíteni a magyarságot a — legrosszabba? A *Jontos okokból megadott engedélynek ilyen nevelésesen semmi ok alapján való esetleges visszavonására* akarta talán Pešek ur ezzel a kijelentéssel előkészíteni a magyarságot? És a kormányzót is ezzel akarta talán neki biztatni, hogy hársítsa el magáról ezt az ügyet, illetve a magyar gimnázium megőlését? Hát mi van Podkarpatszka Rusz tanügyi autonómiával, hogyha még a tantermek jó vagy rossz voltát illetőleg is Prágában döntenek?

Hát azt hiszi Pešek, hogy mi magyarok, nem ismerjük a politika nyelvét? Azt hiszi, hogy mi a szemünkön a vaksgás hálgyoga ül? Ugyan csak azt gondolja, hogy ezzel beugratja a vicekormányzót egy olyan politikai hibába, amit később allig korrigálhat? Hát higjen, amit akar, de mi ha egy-egy pillanatra mintha mindent elveszettek gondolunk is — jobban meggondolva a dolgot mégse hisszük, hogy annyira menjen a dolog és annyira a hiba és következtelenség történéj — a magyarság, a béke és az igazság kárára. Ha pedig mégis megtörténik, hát — rajta. Mi magyarok legfeljebb az első cseh tisztviselőbe vetett reményünket is elveszítjük, de azért magyarok maradunk és itt maradunk és sokkal elszántabb magyarokként maradunk itt, mint különben. Vicekormányzó Ur! Tudja-e, hogy a munkásság is kíváncsian várja az Ön határozatát? És tudja-e, a kormányzót ur, hogy nem volna következetes, hogy azt, amit egyszer megadott, ilyen uton tenne ki annak, hogy visszavélessék? És hogy mi ez esetben az antanthoz fordulnánk?

*
Lapzártakor nyert értesülésünk szerint Pešek kijelentette, hogy a kath. magyar főgimnázium kijelölt helyisége megvizsgálásánál fölvetett jegyzőkönyvek csakugyan Prágába kerülnek és ott fogják eldönteni, alkalmasak-e azok a kijelölt célra vagy nem. Szóval a *nagyobb dolgot*, hogy adhatnak-e nekünk magyar főgimnáziumot vagy nem, azt el tudják dönteni Ungváron is, de a *részletkérdést* már csak Prágában lehet eldönteni. Ez az ami előttünk különböző sőt — kimondjuk — végtelen gyanús. Sejtettük mi már, hogy itt valami készül, Sejtettük akkor, amikor a magyar gimnáziumnak a kormányzók által való írásbeli megadása után Pešeknek sőt Ehrenfeldnek is

A denunciansok világa.

Sírola Károly zalacskai esperes elhurcolása.

A denunciansok világát éljük. Aki saját, korai bűnét palástolni akarja, aki a Csehszlovák állam ellen cseleget elkövetett cselekedeteit amnesztíziát szeretne kapni, aki minél gyorsabban akarja egy amerikai utévéhez jutni, aki bosszút illeg valamelyik embertársára ellen, akinek nincsen elég dolhánya és kellene, akinek nincs kedve dolgozni, de chezni sem akar: az ma mind felcsap denunciansnak és az ember sohasem tudja, mikor suttint rá egy-egy ilyen gonosz semmirevaló machinációja következtében a meghurcoltatás, a meggyalázás, bebörtönözés, megkínzás ezerfejjű sárkányra.

A denunciansok egy része működésük: első sikereim felbuzdulva, két-három hónapon belül rendszeren előrelép a ranglétrán és n. n. spici, vagy éppen agent-provokátor lesz belőlük. Akik ennire aljasodnak, azokat már a becsületlen emberek ártafan tekintete sem képes többé megindítani. Gyálázatos manőverkedésük legszörnyűbb példáját lásd és olvasd az Esti Ujság f. hó 5-iki számában megjelent *Sötét napok* című cikkben, ahol már az orosz és magyar boisevistákat is megszégyenítő módon viselkedtek a bárfai öreg szerzetessel szemben.

Mind Ezeket egy hozzánk közelálló embernek, a derék, tiszteltreméltó, már 35 éven át papi hivatalának a legbuzgóbban megfelelő esperesnek, *Sírola Károly* zalacskai plébánosnak elhurcolása alkalmából írjuk. Denunciansok, spiclik, agént-provokátorok zítették el, anélkül, hogy csak *valaha is beszéltek volna vele. Eddig rendszeren szóval vagy írással csalták törbe az ártafan áldozatokat; legalább is keresték az alkalmat, hogy beszéljenek vele.* Egy esetben is keresték, de *Sírola* esperes nem volt otthon, így nem is beszélhettek vele, írásokat sem szóhathattak a nyakába, haditerveket sem mutogathattak meg neki, nem, mindebből semmi sem történhetett, de ha nincs ok, akkor lehet az igazság talán erőszak; kedden reggel eljöttek és elvitték *Sírola* esperest Pozsonyba.

Reszket a toll a kezünkben; össze kell szoritnanunk az ajkunkat. Október hatodikának vigiliáján talán tizenhárom helyre volt kiadva a parancs, hogy a magyar szenvedésekből új magyar október hat legyen? Nem tudjuk, de ha *Sírola* magyarokra bűn, akkor mi is mindannyian bűnösök vagyunk.

Sírola esperes husz év óta szolgálja Zalacska község r. kath. híveinek lelki szükségleteit. Az ő anyanyelvükön beszél velük, predikál nekik, vigasztalja őket. Arról nem tehet, hogy ő — mert magyar földön született és magyar nevelésben részesült — magyarnak érzi és vallja magát. Ezért kell őt most az aradi október hatodikára figyelmeztetni?

Úgytét még nem tudjuk hivatalosan, de biztosra vesszük, hogy hősainatkeresek között fogják hazaküldeni Pozsonyból, ha meglátják, hogy a denunciansok alávaló gonoszága mindennek a magyarázata.

A gazdákat újabb veszedelem fenyegeti.

A cseh nagytőke Szlovenszko ellen. — Kiirtják a marhatenyésztést, husipart és kereskedelmét.*

Azon érvágások és merényletek beláthatatlan sora közt, miket Szlovenszko mezőgazdasága ellen elkövettek, nem utolsó helyen áll a Dobytkarske Druzstvo, a Prágai Husipari R. T.-b. tömörült cseh bankesoport törekvése, amellyel a szlovenszko vágóállat állományt megkaparintani s az itteni husipart úzó magyarakat, szlovákokat koldusbotra juttatni igyekszik.

A Dobytkarske Druzstvo nem elégszik meg az eddigi babéjaival. Hogy félúttal üzlethelyiséget utaltatott ki magának a hivatalokkal akkor, midőn a benszüllött iparosok kettős üzleteit becsukták, hogy duplaáron mért a maximális árak idején, a husitaian napokat be nem tartotta s a borjú kivitteli tilalom dacára waggonszámra csempészte ki a borjút a prágai bécsiszellet kedvelőknél és vigan szállit, fuvaroz egész Szlovenszko területén, míg a helybeliek mozgási szabadsága meg van bénítva. De nemcsak Szlovenszko területén a gyarmatnak, hasonlóképpen járt el a szlovákiai is. *Ungvári megbízottja révén a kereskedőket kifosztotta, dovolenkákál állított ki,*

mel. ekéri ezeket zsebelt, csempészte a vágómarhákat, erőszakkal elvette a kereskedők ökréit, árdraült és áncolt. Persze büntetlenül.

Most döntő ötközetre készül, felvonultatja a minisztériumokban összes nehéz tüzérségét, hogy beadja a kegyelem-döfést az egész szlovenszko és ruszinszko marhatenyésztésnek, husiparnak és láttegye a kezét a szlovenszko és ruszinszko területek egész marhaállományára. A földművelésügyi minisztériumtól nem kevesebbet követel, mint, hogy monopolizálja az egész marha-kereskedelmet s a monopoliumot adja ki egy, az Agrarna Banka védő szárnyai alatt lévő konzorciumnak, amelynek élén a Dobytkarske Druzstvo áll. Ha ez a Szlovenszko és Ruszinszko mezőgazdasága ellen készülő minden demokráciát megcsufoló merénylet sikerül, akkor a magyar, szlovák és ruszin gazda ezenül már a saját marhájával sem fog rendelkezni, az itteni husiparnak pedig egyszerűen leltik a fejét. Fej nélkül pedig a test elvérzik, meghal, epusztul, a benszüllött iparosoknak vagy ki kell vándorolniuk a saját otthonuk-vagy pedig más foglalkozás után nézhetnek. Miért? — hogy a prágai Husipar R. T. újabb milliókat préselhesen ki a szlovenszko marhák véreből és szifjából.

A legerélyesebben tiltakozunk ezen újabb kolonizáló merénylet ellen, amely hivatta volna ismét egyik legvirágzóbb helyföldi kereskedelmi és iparagunkat megsemmisíteni, tönkretenni és kiirtani. Husiparosaink és husipari kereskedőinket figyelmeztetjük, hogy a Dobytkarske Druzstvo által a létük ellen megindított harcban elkerüljék a döntő pillanatot. Ha most nem fognak össze és egy a mezőgazdasági termelőkkel való közös akcióval nem szegednek ök is hathatós fegyvert a Dobytkarske Druzstvo mellének, akkor az egyszerűen kivégzi őket. Eddig kiűnő összeköttetései révén még minden büntetlenül sikerült neki, ha nem lépnek közbe, rövidesen zsebében lesz a monopolium és akkor már minden későn lesz.

ÚJDONSÁGOK.

Őszi tilinkozás.

írta: MÉCS LÁSZLÓ.

Teregetem nyajam őszi erdőszélen.
Minden kis virágát összekeresgélem
Az őszi mezőnek.

Élet-erdő mélyén méla zene szóltai:
Muzsikál a Halál, sóhajos vonóval
Muzsikál a fának.

A vonó síklása: sorsoknak hullása...
Színesen, dalosan örök elmúlásba
Hullnak a levelek.

Riadoz a nyajam: szívemnek ezernyi
Aranyos bárányát de nehéz terelini
Őszi erdőszélen!

Már szét is bocsátom: kit erre, kit arra,
Magam meg ledűlök a zörgő avarra
Haltnak tilinkozni.

Akinek átokként bánat ül a meliém,
Akinek könnye van, jöjjön ide meliém,
Üljön az avarra.

Fölveszem tavaszról maradt tilinkómat
S elfújom bánatát minden búsuónak,
Tavaszra várónak.

Hymen. *Ujlaky József és Kovácsik Irén* f. hó 3-án tartott esküvőjüket a rk. templomban.

Királyházi plébánosnak dr. Uhl Károlyt, a szatmári püspöki papnevelő-intézet kiváló biblikus tanárát nevezte ki a szatmári püspök. Dr. Uhl nemcsak mint tudós teológiai tanár, hanem mint kiváló zsurnalisztát ismerjük. Szerkesztője volt a jobb világbán a szatmári Hefi Szemlének is. A szatmári egyházmegye róm. kath. papnévelőkének nevelését a püspök a Jézusársági atyákra bízta, így jött el a theol. katedrálról az ott 11 évet töltött kiváló tanár, hogy most mint lelkipásztor, maga tegye azt, amire eddig az ifjú generációt olyan nagy tudással és lelkesedéssel tanította.

— **Új lapok.** Hír szerint az *Ungvári Munkás* szocialista lap újra megjelenik. Hanyszor? *Egy Revu* című folyóiratra is kilátás volna, amit Füzli elvtárs szerkesztene. Nem tudjuk, hogyan szerezte meg ez a csehszlovák polgárnak még fiatal csehszlovák polgár a jogot, hogy itt lapot szerkeszzen. Lesz riport lapunk is, amit *Toil* címen Havasék állítanak össze. Ezekkel idáig 18 (tizennyolc) lap jelenik meg fővárosunkban és még panaszkodják valaki, hogy itt nincs — kultúra.

— **Magyarországi posta.** A Tribuna jelentése szerint Magyarországgal újra megkezdődik a postaforgalom. Egyelőre cenzurálni fognak.

— **Az UAC. jelvényei** megérkeztek és Klein Ignác Nagyhid-utcai kereskedésében 10 K-ért átvehető. A jelvények alkalmasak olyanok megajándékoztatására is, akik talán nem tagjai a Klubnak, hanem aziránt szívesen érdeklődnek.

— **Hangverseny.** A D. Alexandrovics a petrohradi „Mária” operának híres tenor solistája városunkba érkezik és két hangversenyt fog adni. Az első hangverseny f. é. október hó 18-án, a második pedig f. é. október hó 21-én lesz a városi színházban.

— **Értesítés.** Az „Alt. Fogyasztási Ért. és Hitelszövetkezet” igazgatósága és felügyelő bizottsága f. hó 3-án tartott együttes ülésén — tagjainak kívánságára *betétkelés* bevezetését határozta el. Amidőn t. tagjainkat értesítjük, közzük: hogy a betétkelés minden kedd és péntek d. u. 4-6-ig történik. Betét átvételére egy igazgatósági tag s a főkönyvelő együttes jelenléte szükséges. A betétek utáni kamatot a piaci viszonyoknak megfelelően állapítjuk meg. — **Az Igazgatóság.** — Folyó heti liszt személynként 1 és 1 1/4 kgr. cukor 1/4 kgr. és petroliumjegy a tagjaink részéről átvehető. Továbbá megérkeztek a férfi strapa-cipők, párja Kor. 198 — **Vidéki szövetkezetek** figyelmébe: ugyanezen cíponél még edgeményit nyújtunk. Alt. Fogyasztási Ért. és Hitelszövetkezet.

— **A beregszászi stáruális bíróság** a magyar agitációval vádolt *Murza* Elek ügyében Dr. Reizman Simon ügyvéd védelmet meghalgtatva az ügyben magát illetékellennek jelentette ki és a pört a beregszászi törvényszékhez utalta. Érdekes, hogy már az állami némely is ok volt Beregszászon. Így informálják hóhely dolgokról — Prágát.

— **Vigami adóból** egy hónap alatt közel harmincezer koronát vett be a város. Egészen jól indul és mi örvendünk neki, mert ez azt is jelenti, hogy kisebb lesz a városi pótladó. Értesítünk arról is, hogy a vigami adó a vendéglői étkészre utaltaknál el fog maradni. Nagyon helyes, hiszen senkinek jövedelmében eszi, aki eszi a vendéglői kosztot.

— **Szabó Dezső.** „Az elsodort falu” című műve lapunk kiadóhivatala útján megrendelhető.

— **Nyilatkozat.** Kaptuk a következő nyilatkozatot: Igen tisztelt Szerkesztő Ur! Szíveskednék nyilvánosságra hozni, hogy a b. lapja legutóbbi számának vezércikkében említett és a remetevasgyári tanítónő fizetésére és a kinevezését hátráltató momentumokra nem mi hivatok fel a szerkesztőség figyelmébe. Remetevasgyár, 1920. okt. 8. *Tóth József* tanító, *Tóth Ilonka* tanítónő. — A nyilatkozatot közzéadtuk! A tanító urak és a tanítónők — ezután se mondjanak nekünk semmit. Mi azokat a dolgokat, amik örvoslást kívánnak ugy is megtudjuk, mert az ilyen dolgok maguk árúják el magukat. És amit így megtudunk, azt sine ira et studio nyilvánosságra fogjuk ezután is hozni, hiszen az újság arra való, hogy ellenőrizzen, kritizáljon, javítson. Személyekkel e kérdéseknél csak ott foglalkozunk, ahol már másképpen eredményt el nem érhetünk. Csécsy

— **A nagyváradi halálraítéletek,** Csécsy ezredet és 3 társát felmentették.

— **A lengyel zsidók újabb akciója.** A fellvívizsgáló közegekkel megállapították, hogy Kárpát Russia egyes megyéiben telkek vagy ingatlanok lettek túlmagas árárték eladva. A tulajdonosok (lengyel zsidók) kihasználják az alkalmat és az Amerikából nagy számban visszaérkezőknek ingatlanait az anyai dollárral adták, amennyi cs. sz. koronát követeltek volna az itteni vevőtől. Hogy ezen csalások takarják, olyan adás-vevési szerződéseket írtak alá a helyzetet nem ismerő vevőiknek, amelyek a megfizetett rész koronákkal volt feltüntetve, nem dollárokkal. A szerződéseket a jegyzők írták le anélkül, hogy az eseteket feljelentették volna. Az irsával csendőrség által megállapított esetek a beregszászi törvényszéknek és pénzügyigazgatóságnak lettek jelentve megbüntetés végett. Az 1919. november 28-án kelt a tör. és rend. gyűjtemények 644 számában megjelent kormányrendelet értelmében ezen eljárás valuta csempész kereskedelemnek minősítették. Hasonló esetek a rendőrségnek, vagy csendőrségnek haladéktalanul bejelentendő. (Barázda).

— **Szüret után** . . . nemcsak esküvők szoktak lenni, hanem a gazda is számol. Tehát: fél-annyi amennyit remélt. Az igaz, hogy kétszer olyan jó, mint máskor szokott lenni és igazán megnyaltuk a száunkat a 30 fokos édes must után.

— **Világhírek.** Az orosz szovjet erősen bomlik. A népbiztosok Németországba menekültek. — A lengyel-orosz fegyverszünetet kedden — a lengyeleknek kedvezően — megkötötték. **Nyugatgalícia Lengyelországra.**

* A Komáromban megjelenő „Barázdából”.

— **Ma délután 3 órai kezdettel** tartja meg első bajnoki mérkőzését az UAC. Ruszinszki bajnokságáért a Munkácsi Sport Egylet jóképességű csapatával.

— **Schioppa Lorenzo pápai követ** nagy tinnepélyek között bevonult Budapestre. Kijelentette, hogy egy nemzetre akadt, amelynek nagy fájdalma van, nagy reménye van és nagy szeretete van. — Az olasz követ: *Castagnetta* herceg is megérkezett, aki maga kérte, hogy Budapestre küldjék.

— **A múlt vasárnapon** tartotta meg az UTK. harmadik bajnoki mérkőzését az Eperjesi TVE. kombinált csapatával, melyet főlényes játékkal 8:0-ra vert meg. Borus idő, a nézőtérben helyenként pofoncsapadék.

— **Buttkay Wiczmány Ödön**ről, Zemplén vármegye halottjáról röviden már lapunk múlt számában megemlékeztünk. Nagy idők nagy embere, hosszú évek viharvert férfiak ment el az ősnemesi magyar portáról, akinek csakugyan magyar volt minden porcikájában. Mint a nagybefolyású jogi kapacitás a XIX. századnak, főként a 48-as éveknél tevékeny szószólója és az ugynevezett régi jó világnak ékesenszóló színbóluma volt. Sokat tudna róla a krónika beszélni, de még többet a zajos követválasztások, amikor a környékbeli proletárokká vedlett falusi nép lemondó nyelvcsentéssel emlékezik vissza. Ősi magyarságát a legkonzervatívabban megőrizte élete végéig, hiszen rideg kriptájában is díszmagyarban költözött. Halála előtt egyre azt rebesgette, hogy még nem mehet el, meg kell várnia a régi jó időket és ha ez megjön, akkor már meghalhat, nyugodtan, békés-szép-fehéren. És ime element, hattyudalát is magával vitte, hogy elmeneküljön abból az új világból, mely nem tud beférni az ő tradicionális régi — jó világába. Nyugodj békében boldog testvérünk és a terveket hagyj azoknak, akik bírják még a harcot s energiájuk remény-virágokból gyümölcs-jövőt terem.

— **Mészárosék koncertje Nagykaposon.** Ma vasárnap nagyszabású koncertet tart Mészáros Pál és neje Nagykaposon. A művészi hegedű-és zongoraszámok között Izsák Imre vajáni ref. lelkész is fog énekelni Lengyel Zsigmond zenetanár zongorakísérettel. Az élvezetesnek ígérkező hangverseny iránt nagy az érdeklődés, mivel a Mészárosék híre országosan terjed.

— **A „Gyermekvilág”** legújabb száma gyönyörű tartalommal jelent meg. Nem tudjuk eléggé ajánlani ezt a laposkát az iskolai élet kezdete alkalmából. Előfizetési ára egész évre 60 K, negyedévre 15 K. Egyes szám 2-80 K. Szerkesztőség és kiadóhivatal Bratislava, (Pozsony) Sánc-utca 17.

SZINHÁZ.

A szezon a *Szerelm-vására* című drámai darral kezdődött. A darab az amerikai eredség minden jelét magán hordja. Izgalmas, bonyodalmas, majdnem rémdrámászerű.

Kevés, de hatásos, lendületesen emelkedő, éles, mélyreható megfigyeléssel megírt alakjainak megjárása alapos munkát igényel. A darabnak rövid és sok felvonásra való tagolása nagyban emeli annak színi hatását. A társulat drámai színészei nehéz feladatokat mindvégig kitűnően oldották meg. Különösen Fekete Irén nyújtott elsőrangú A szerepében mesterien egyesített három fő női érzelmet megkapó hűséggel és bensőséggel tolmácsolta. Megható volt, mint gyermekét rajongásig szerető anyja, számalmat, igaz részvétet keltett férje mellett szerelemmel kitöltött élete. Egyesenes megrázó erővel hatott a forró, az érzéki szerelem buja interpretálásával. Csodás szépségű, bokáig érő haját szerepe megjárásában hatásos kiegészítő használta. Zilahy János egy snajdít röpök roppant találon megjárásait szerepélt nagy sikert ért el az alkalommal szokatlanul hálás nézőtérben. Kőműves Sándor a férji féltékenység pathológikus megnyilvánítására helyezte a fősúlyt. A diszletkezés fogyatékos és főleg nem elég stilszerű.

Kedden volt az első operette-premier, mely alkalommal az *Ezüst sűrű* pesti újdonság került színre. A darab librettoja a szokásos recept szerint készült. Ez sem volt más, mint vasárnap délutániasan érzelmes és vékony humorú komikus jelenetek variációja. Alig volt a darabnak

egy-két jobban megírt része. Sőt még a színpadi technikája is gyenge, ami pedig szokatlan a színpad oly kitűnő ösmerőjétől, Földes Imrétől. Az egész darabot egyébként már a második felvonás végén be lehetett volna fejezni. A harmadik felvonást csupán egy indokolatlan és erőltetett jelenet eredményezi, mely jelenet csupán azért van a darabban elhelyezve, hogy a már a második felvonásban teljesen megoldott cselekményt újból komplikálja.

A darab zenéjéről — Buttkay Ákos munkájáról csak dicsőítőleg emlékezhetünk meg. Komoly, kitűnő hangszerezésű, tömör, tartalmas muzsika. Nincsenek benne ugynevezett slágerek, amik népszerűvé, általánosan használtá tették. De ez csak előnyére szolgál.

A szereplők közül messze kimagaslott Réthy Margit, egy orosz nagyhercegnő szerepében. Szilussus játéka tiszta, csengő koloratur éneke az előadás fénypontja volt. Pogány Klári igekezett életet, kedvességet, derült belevinni merőben színtelen szerepébe. A sok taps, kihívás volt igyekezetének megérdemelt jutalma. Sáfár Sándor Daniello gróf és inas szerepét játszotta meleg tónusban, de kissé halvány színekkel. Perényi kínai szerepében ellenállhatatlanul kacagató volt. Dezső Vilmos a kamarás szerepében kiábrándítólag hatott. Dicséret illeti még Z. Egyed Margit ügyes, lelkiismeretes alakítását.

A kar kebelében gyakran lábra kap a fejtelenség.

A rendezés kifogástalan, valamint a sugó is.

Hubay Kálmán.

KÖZGAZDASÁG.

Az almabor.

A befőzési cukrot még fel lehet használni.

Nagy gondot okoz a gyümölcstermelőknek, hogy az ideai nagy almatermést miképpen fogja értékesíteni.

Eljövén zárva a külső országoktól, a nyersgyümölcs kivitelére gondolni alig lehet, itthon pedig az árak igen csekélyek s így nem marad más hátra, mint a szebbjéit elraktározni, a többi pedig feldolgozni.

Jó aszalók nincsenek, miért is aszalványunk kereskedelmi árut nem képez, inkább csak a házi szükségletet elégíti ki, bort azonban mindenki csinálhat az almából, s ezt könnyű értékesíteni a mai magas szőlőbor-árak mellett. Az almabor a következőképpen készíthető:

Az almát minél tovább a fán kell hagyni, hogy jól beérjen, de ha ez a tolvajok miatt nem lehetséges, fedeti helyen 3-4 hétig izzasztjuk, hogy benne a keményítő korrá változzék — Ezután a fán éret, vagy izzasztáson átment almát átválogatva s kádban megmosva kiszikkadás után összezuzuk. Ha van zúszalom, ez igen kitűnő munkát végez, de ha nincs, tiszta faválóban vagy bődbőben zuzzuk össze jól az almát s így nyert cefre 15 órai állás után (hogy a levegőben levő gombákat, melyek az erjesztést megindítják, magába vegye), sajtóba kerül. Minél több fajtát keverünk össze a bor annál jobb lesz.

E célra minden szőlőprés alkalmas, csak-hogy a lécek közti nyílásokba egy-egy fűzveszőt kell dugni, hogy a szőlőprések a nyílásokon ki ne menjenek, ezért is egyszerre nagy nyomást a préselésnél alkalmazni nem szabad. A présből kikerült törkölyt másodsor is ki lehet préselni, e célból előbb egy kádban szétmorzsoljuk s minden hlt.-hez 20 liter vizet adunk, csak azután préseljük. Csekély szeszartalmú a hlt. almabor sokáig el nem áll, az első préselést júliusig, a másodikat pedig tavaszig el kell fogyasztani.

A hordót háromnegyedrészig töltjük meg musttal. A hordót erjesztő csövél vagy kutyogóval látjuk el s olyan helyiségbe helyeztük, melynek hőmérséklete állandóan 12 C°-on feltl van. Erjedés után pedig minél hidegebb pincébe helyeztük. Az alma csak 5-7 százalék cukrot tartalmaz, ebből lesz feleannyit vagyis 2 1/2%—3 1/2% szesz (a szőlőborban van 8-12% szesz) ha azonban erősebb s így tartósabb bort akarunk, ez esetben a mustot cukorral feljavítjuk, t. i. erjesztés előtt annyiszor 2 kgr. cukrot adunk egy hlt. musthoz, ahány fokkal akarjuk a szeszartalmat emelni, ha pl. az alamust cukor tartalma 6%, ebből lesz 3% szesz, s ha mi 8%-os szeszartalmat akarunk, akkor 10 kgr. cukor lesz minden hlt musthoz erjesztés előtt hozzáadva. Így tehát a befőzési cukrot még fel lehet használni.

Middőn 4-6 hét múlva a kutyogók megszűntek működni, s a bor zavaros, savanyú lesz, akkor az erjedés be van fejezve, s ha már tisztítani is kezd, a hordót egészen feltöltjük s elzárjuk. Legjobb a gummiszalagos dugó, mert ez a szénasavat kiereszti, de a külső levegőt nem bocsátja be. Januárban kifizjük először, márciusban másodsor.

Egy métermázsza alma után 60-70 liter mustot nyerünk. A présből kikerült törkölyt fel lehet a házi állatokkal etetni, de óvatosan, lónak, szarvasmarhának egy-egy etetésre 2 liternél többet adni nem szabad.

Az almabornál a csekély szeszartalom miatt leginkább a virágosodás és az ecetesedés szokott beállani. A virágosodás ellenszere az, ha a hordó mindig fel van töltve, s ha ezt nem tehetjük, ként égetünk a hordóban, az ecetesedés ellen pedig szintén gondos töltögetés, a levegő távollattása, hied pince a legjobb óvszerek.

Egyebekben készséggel adok szóval is felvilágosítást

Bornemissza Zoltán.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Több vidéki tisztviselőnek és tanítónak. Az Ált. Fogy. Ért. és Hitelesítővezetkebe való belépés még nem biztosítja azt a jogot, hogy az ugynevezett hatóság árut is (liszt, cukor) mint tag, ott kaphassa. Nagyon természetesen, a hatóság árut kívül mindent Indítsanak a vidéki tisztviselők mozgalmát, hogy a hatósági cikkek részükre ab Ungvár utaltassanak ki, s annak kezelését valószínűleg bármely kereskedő szívesen elvállalja s az állannak pedig mindegy, hogy holt veszik át a kiutalt árut.

M. Ókemence. Örzük. Rác nem ad ki naptárt.

B. Eperjes. Merg jobbat várunk.

Királyháza. Hirdetési díjat postán számlázzuk és kérjük.

MEGHIVÓ

A Királyházai Gyümölcsértékesítő és Központi Szeszfőző Szövetkezet

1920 október 18.-án
délután 4 órakor

Királyházán, a szeszgyár helyiségében

rendkívüli közgyűlést

tart.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az alapszabályok 9. §-ának megváltoztatása.

2. Esetleges indítványok.

Az igazgatóság.

Hittankönyvek kaphatók:

Róm. kath. elemi káté, I-II. o.	3 K - f
Róm. kath. kathechizmus pre pociatónikok, I-II. o.	4 K 80 f
Róm. kath. kis káté III-VI. o.	9 K 60 f
Rím. kath. maly kathechizmus III. VI. o.	9 K 60 f
Pokorny. Mala biblia III-VI. o.	7 K 80 f
Gerely. Kis biblia, I-II. o.	4 K 80 f
„ Obrazková biblia	4 K 80 f
„ Képes biblia, III-VI. o.	6 K - f
Egri elemi káté	1 K 60 f
„ kis káté	2 K 60 f
Jagersky el. kathechizmus	1 K 60 f
Roder: Kis biblia	1 K 60 f
„ Deje biblike	1 K 60 f
Gör. kath. elemi káté	2 K - f
Gör. kath. kis káté	5 K - f

Szállítás utánvét mellett, 10% engedménnyel.

Egyházi Műintézet

Bratislava (Pozsony), Hummel-u. 4. sz.

Egy hórfedeles fekete kocsi

eladó Onczay Sándornál, Tibán.

Szövetkezetek és vegyeskereskedők figyelmébe!

Araszükségletet legolcsóbban és legjobban csak it

MOSKOVICS LŐRINC

cégnél szeresheti be.

Pontos, figyelmes és lelkiismeretes kiszolgálás!

Egy tapasztalt és a Sorbontól nyert bizonyítvány birtokában levő

TANITÓ FRANCIA nyelvből

leckéket ad és arra Berlitz-módszer szerint megtanít.

Leckéket adna lakás ellenében is.